

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Maastricht op 1 juli 1971

Na opening van de vergadering, die - vanwege de vakantie - door slechts een twaalftal leden bezocht werd, releveert de voorzitter de excursie van zondag 20 juni die in samenwerking met de Belgische vereniging „Natura Limburg” gehouden is naar het natuurreservaat „De Teut” onder Zonhoven (B.). Hij prijst dit prachtige reservaat, dat, nu het eenmaal bekendheid onder de leden gekregen heeft, zeker nog wel eens aanleiding zal geven tot een herhaald bezoek.

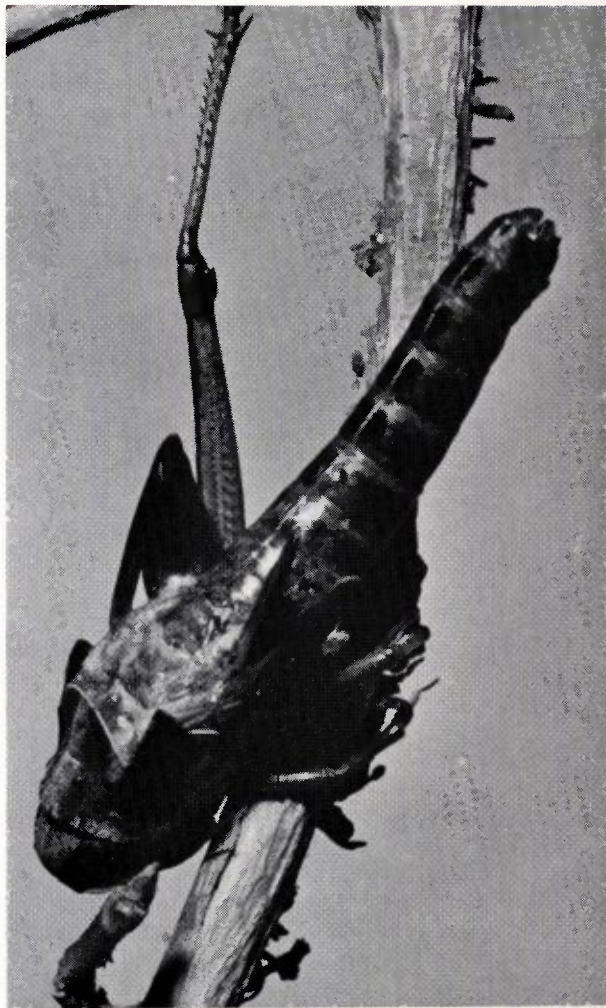
Naar aanleiding van het artikel van Dr. S. J. Dijkstra over het stofzaad in aflevering 5 van het maandblad, toont de heer Gregoire een tweetal variaties van *Monotropa hypopithys* uit zijn aan het museum geschonken herbarium. Hij merkt hierbij op dat hij indertijd zowel de var. *glabra* als de var. *hirsuta* in het Gerendal verzameld heeft. Duidelijk is aan het gedroogde exemplaar de beharing te zien van de var. *hirsuta*, terwijl var. *glabra* kaal is. In een apart artikel zal de heer Gregoire nog wat uitvoeriger ingaan op deze merkwaardige plant.

Met betrekking tot variëteiten zegt de voorzitter, dat men in de zoölogie niet meer spreekt van variëteiten, maar over soorten „en route”, waarmee bedoeld wordt het aanpassend vermogen van een levend wezen aan het milieu.

De heer Vic. Janssen haalt een artikel aan uit de Ned. Jager, waarbij een geschoten reeget drachtig bleek van een vijfling. Een ander Duits artikel vermeldt dat reeën vierlingen goed verzorgen zodat deze normaal opgroeien.

De voorzitter haalt een mededeling aan van Dr. Naaktgeboren uit Amsterdam dat een reeget na een jong geworpen te hebben dit eerst een 50-tal meters wegleidt en vervolgens terugkeert naar de plaats waar de geboorte heeft plaats gevonden om alle sporen inclusief de nageboorte zorgvuldig op te ruimen. Daarna - veelal pas na een half uur - gaat zij naar het jonge kalfje terug.

De heer Gregoire is getuige geweest van een gevecht tussen twee houtduiven, waarbij een merel tussenbeiden kwam en ze verjoeg. Gevraagd naar

Figuur 1: Imaginale vervelling van *Locusta migratoria migratorioides*.
De eerste fase van de vervelling: de huid van de volwassen larve breekt open achter het halsschild.

de reden van 's merels gedrag, meent de heer Kemp dat territoriumverdediging een verklaarbare reden kan zijn. Menige vogel is zelfs agressief tegen mensen, vooral als er jongen zijn. In verband hiermede noemt Dr. Montagne een nest jonge merels in zijn tuin dat urenlang belaagd is door een

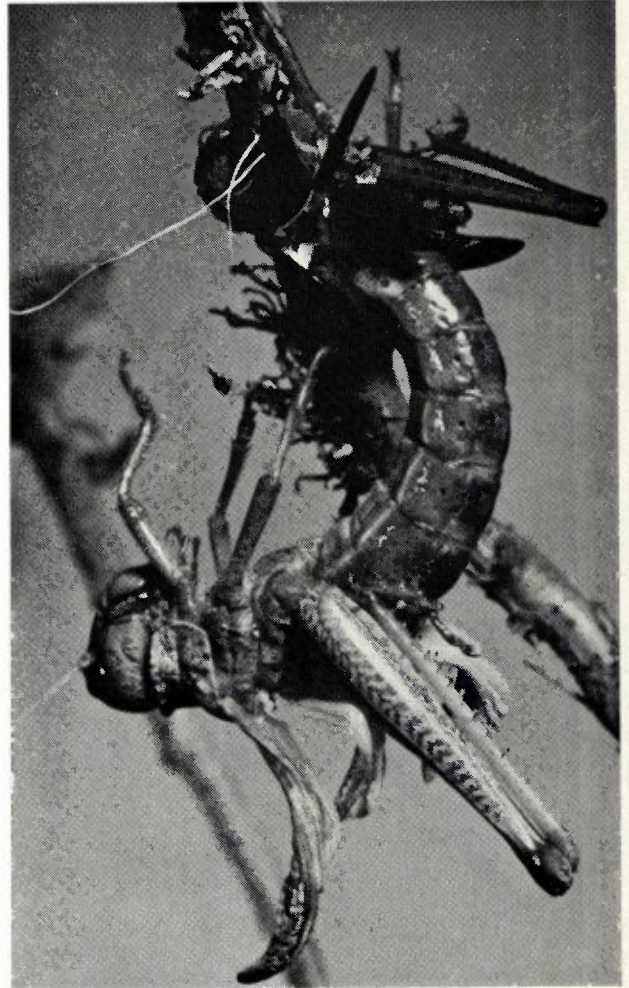
hermelijn, maar door aanvallen van de oude vogels op afstand gehouden werd. Op een vraag van de heer Gregoire wie bij vogels het nest bouwt, zegt de heer Kemp dat dit in de meeste gevallen vrijwel alleen door het wijfje geschiedt. De heer v. d. Coelen zag dat het jong van een grote bonte specht gevoerd werd door een kleine bonte specht. Men ziet dit wel meer in de natuur, hetgeen men als voerdrang kan uitleggen. De heer Gregoire zegt dit ook waargenomen te hebben bij reisduiven waarvan de moeder van nestjongen „op vlucht” is. Haar taak wordt dan tijdens haar afwezigheid door „thuisblijvers” waargenomen.

Na de koffiepauze geeft de voorzitter aan de hand van prachtige kleurendia's een zeer interessante uiteenzetting over de imaginale vervelling (d.i. de laatste vervelling vóór het volwassen stadium) van de Noordafrikaanse treksprinkhaan *Locusta migratoria migratorioides*.

De groei naar volwassenheid en het daarmee samenhangende vervellingsproces staat onder hormonale invloed. De hormoonsecretie wordt uitgelokt door in- of uitwendige prikkels. Dergelijke stimuli kunnen in het normale levensritme van het insect liggen, bijvoorbeeld door uitzetting van de pharynx na een maaltijd. Onder invloed hiervan worden de neurosecretorische cellen geprikkeld tot afscheiding van het activeringshormoon, dat op zijn beurt de corpora allata en de prothoraxklieren aanzet tot secretie van respectievelijk juveniel en vervellingshormoon.

In tegenstelling tot het activeringshormoon, dat langs de zenuwbaan vervoerd wordt, worden de twee laatste hormonen via de bloedbaan in het lichaam verspreid. Bij larven is het juveniele hormoon verantwoordelijk voor het behoud van onvolwassen kenmerken en het kan alleen actief zijn na inwerking van het ecdyson. Naarmate echter de concentratie van het juveniele hormoon vermindert en uiteindelijk uit het bloed verdwijnt, volgt de imaginale vervelling, waaruit het volwassen insect geboren wordt.

De opeenvolgende dia's vertoonden de verschillende stadia van het uitsluipen en het uitspreiden van de vleugels. De huid van de volwassen larve breekt open juist achter het grote halsschild. Eerst komt de kop naar buiten, daarna de thorax en ten-

Figuur 2: Imaginale vervelling van *Locusta migratoria migratorioides*. Wanneer het jonge imago bijna volledig uit de larvehuid is uitgeslopen, richt het zich omhoog, om bij het spreiden van de vleugels, naast inwendige druk, gebruik te maken van de zwaartekracht.

slotte het achterlijf. Door verhoogde inwendige druk en door het benutten van de zwaartekracht, spreiden zich de thans volledig ontwikkelde voor- en achternvleugels uit.